

2

מדינת ישראל  
משרד המשלה

משרד לשכת הה"מ

הר - הציתים

1969-172

מס' חיק מקורי 143.1.9

שם: הר הזיתים

מזהה פיזי: **ג - 15 / 6495**

מזהה לוגי: 43.4/50 - 235

כתובת: 02-107-10-01-04

מס פריט: 1371267

08/01/2013



מחלקה ארכיון מא"ר

143-1-9

ירושלים, א' במסגרת משל"ב  
13 ביוני 1972

לכבוד  
הה"כ מנחם פרוש  
סגן ראש העיר  
ירושלים

הה"כ פרוש פנכבר,

ראש הממשלה ביקשה ממני להשיב על  
מכתבך מיום 28.5.72.

לבקשה הגב' מאיר, בררנו את העניין  
והנני מסבין, כי הנושא אמנם נמצא על סדר יומה  
של ועדת השרים לענייני ירושלים וכי הועדה עומדת  
להכנס לישיבה בימים הקרובים. הננו מקווים כי  
הועדה תגיע לדיון גם בסעיף הנדון.

כידוע לך בודאי, ראש העיר מוזמן דרך  
קבע להשתתף בישיבות ועדת השרים לענייני ירושלים  
ורצוי כמובן כי הצעותיך יתואמו עמו.

ב ב ר כ ה,

אלי מזרחי  
ס/מנהל לשכת ראש הממשלה

P-1-EN1

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET



לשכת ראש הממשלה

1.6.72

מ"ן ה"ט

מ"ן ה"ט, המ"ן, מ"ן ה"ט, מ"ן ה"ט

מ"ן ה"ט, מ"ן ה"ט, מ"ן ה"ט, מ"ן ה"ט

מ"ן ה"ט

מ"ן ה"ט

מ"ן ה"ט



עיריית ירושלים  
بلدية اورشليم - القدس  
Municipality of Jerusalem



ב"ה ירושלים 28.5.72  
اورشليم - القدس



לכבוד  
הגב' ג. מאיר  
ראש הממשלה  
ירושלים.

שלום וברכה!

הנדון: הועדה לכבישי הר הזיתים.

למכתבי מיום י"ט בשבט ש.ז. בנדון, אשר אליו צרפתי צרור ההתכתבויות החל מי"ח בחשוון תש"ל, נענית ביום י" באייר תשל"ב, ע"י סגן מנהל לשכתך מר אלי מזרחי שהנושא "נמצא על סדר יומה של ועדת השרים לעניני ירושלים ופניהך הובאה לידיעת שר המטמטים".

אין לך מושג מה הם הלחצים המופעלים עלי בנושא נכבד זה, פונים אלי אנשים ומשפחות שיקריהם טמונים מתחת לכביש ולמדרכה שסללו הירדנים, ואיני יכול לעמוד בפני פניוניהם גם מבחינה רגשית.

בזמנו הגשתי תוכניות של אדריכל בצרוף הערכה חקציבית המסחכמים בכשלושה מליון ל"י לסלילת כביש אלטרנטיבי אשר יביא לפתרון הבעיה ולהסרת כתם הבזיון אותו הנציחו הירדנים.

אינני מבין מדוע באם הנושא על סדר יומה של ועדת השרים, אין מוכנים להזמינני בצרוף המומחים שעסקו בנושא והכינו תוכניות מפרטות, על מנח שנביא הצעותינו בפניהם.

זה שנים שהנושא נמצא על סדר היום וזה שנים שיכולנו לעשות בנדון ועד כה לא נעשה מאומה.

אני שוב פונה ומבקשך להתערב אישית בנושא ולדרבן העוסקים בכך להבאת פרשה כאובה זו לסיומה.

בכבוד רב

מנחם פרוש, ח"כ  
סגן ראש העיר

OFFICE OF THE  
ATTORNEY GENERAL

200

OFFICE OF THE  
ATTORNEY GENERAL  
ST. P. FLA.



State  
of Florida  
Attorney General  
George F. ...

State of Florida

OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL

George F. ...

...

...

...

...

...

...

...

143-1-9

ירושלים, י' באיור חשל"ב  
24 באפריל 1972

לכבוד  
הרב ס. פרוש, ה"כ,  
ה כ נ ס ה  
ירושלים

הרב פרוש הנכבד,

נחקשתי על ידי ראש הממשלה לאשר קבלה  
מכתבך מיום י"ט בשבט בצרוף צרור החכבויות  
בענין הועדה לכבישי הר הזיתים.

נחקשתי לחודי עך כי הנושא שהעליה נמצא  
על סדר יומה של ועדה השרים לעניני ירושלים  
ופניהן הובאה לידיעה שר המשפטים, המרכז אה  
עניני הועדה.

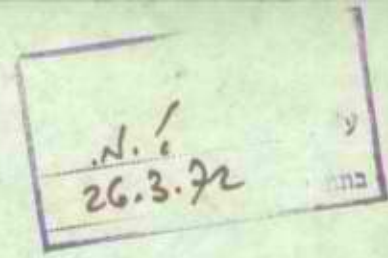
כ ב ר כ ה,

אלי מזרחי  
ס/מנהל לשכת ראש הממשלה



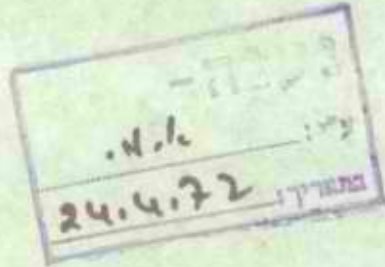


הכנסת



מנחם פרוש  
חבר הכנסת

ב"ה, ירושלים י"ט שבט תשל"ב



לכבוד  
הגב' ג. מאיר  
ראש הממשלה  
ירושלים

שלום וברכה!

הנידון: הועדה לכבישי הר הזיתים

אני מצרף בזה צרור ההתכתבויות ביני ובין הועדה שהוסמכה לטפל בכך, אשר החלה עוד בי"ח חשון תש"ל ועד היום לא זזו העניינים, ומכל ההתכתבויות לא יצא דבר לפועל.

בי"ח חשון תש"ל (10.11.70) כתבתי ואני מצטט "כידוע לכם הועלתה בעיה כאובה זו, מיד לאחר שחרור העיר העתיקה הן ע"י הצבור הרחב והן ע"י אישי צבור ואף מונחה לכך ועדת שרים אשר דנה בנושא עד הבחירות האחרונות ומאז ועד היום לא נעשה בדבר מאומה, לשם תיקון העוול המשווע והעובדות המחרידות שיצרו הירדנים בסלילת כבישים על גבי קברות עתיקים וביניהם גדולי ישראל מכל התקופות".

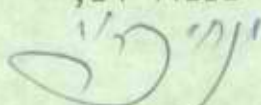
עלי לציין שבכביש זה שמונים גדולי המקובלים מדורות שעברו וביניהם הראשון לציון הראשון בארץ והרב חיים שלום דוויק זצ"ל.

משפחות רבות באות אלי מזועזעות ומתריעות על המחדל בהנצחה מעשיהם של הירדנים אשר עליהם התרענו והצבענו בפני הגורמים העולמיים.

פניתי אל נשיאות הכנסת ובקשתי להביא הנושא כהצעה דחופה לסדר היום.

אבקשן להתעניין ולהתערב אישית בנושא על מנת להסיר את הכתם שהוחר השלטון הירדני במקומות המקודשים לעמנו.

אודה לך על שפולך ותשובתך בהקדם.

בכבוד רב,  
  
מנחם פרוש

100-1-1000



8-1-61

100-1-1000

100-1-1000





עיריית ירושלים  
بلدية اورشليم - القدس  
Municipality of Jerusalem



✓ ירושלים"א טבת תשל"א  
اورشليم - القدس 29.12.71

לכבוד  
מר א. בן אפרים  
יו"ר הועדה לכבישי הר הזיתים  
סגן המנהל הכללי  
מטרת התחבורה  
כ א ג.

שלום רב!

הנדון: הועדה לכבישי הר הזיתים.  
טמוכיץ: מכתבך אל ועדה השרים העליונה מיום י"ב כסלו ש.ז.

לפני העתק מכתבו של מר מ. ארנון, מזכיר הממשלה, מיום כ"ט בטיון תשל"א בו הוא מצייץ כי בדיקה השאלה כולה נמצאת בחוות טמכותה של ועדתכט,

מן הראוי היה כי הועדה תקבל חוות דעה של הרבנות הראשית לישראל מבחינה הלכתית ולאחר מכן לדון לשקול ולהחליט.

כעבור ארבע וחצי שנות שחרור העיר העקיקה משלטונות הירדנים, אשר גרמו למצב המשוע הקיים בהר הזיתים וכעבור למעלה משנה שפניתי אליך ועוררתי את הנושא, מתוך מגמה להביא לפתרון חלול קודשי ישראל, מהווה מכתבך שבסימוכיץ חמיהה גדולה ביותר.

אתה מציוץ (בסעיף 1) "אין הועדה רואה את עצמה מוטמכת לדון ולהחליט בשיקולים הקשורים בעיקרי החלכה היהודית", וכי זהו הדבר שועדה זו נדרשה להחליט?

בסעיף 2 הנך מדגיש כי קיים הכרח בהמשך תפעולו של הכביש מדרך יריחו לכפר השילוח, האם לא עמדה בפני הועדה הצעת אלטרנטיבה מעשית שהוגשה באמצעותי על ידי אגודת אחרא קדישא, עם מיפוי מדוייק של מהנדס נודע, חוץ ציוץ מפורש שההוצאה יחסית איננה גדולה.

הצעה זו - היתה אמורה להביא גם לפתרון אלטרנטיבי לדרך יריחו ושניהם גם יחד לא היו מהווים הוצאה בסדר גדול של עשרות מיליוני לירות כפי שהנך מציוץ בסעיף 3.

2/..



SECRET

1951

SECRET  
CONFIDENTIAL

SECRET

SECRET  
CONFIDENTIAL

SECRET  
CONFIDENTIAL

SECRET



עיריית ירושלים  
 بلدية اورشليم - القدس  
 Municipality of Jerusalem

ירושלים  
 اورشليم - القدس

- 2 -

למרות פניותי לזמן את נציגי אתרא קדישא עם מוסחיהם בפני הועדה, לא מצאתם לנכון  
 לזמנם ואף לא להתייחס - ולו גם בחשבה - לכלל הערוהי.

נראה לי כי יש לכנס מחדש את הועדה ולזמן את נציגי אגודת אתרא קדישא בהקדם, על  
 מנת להתייחס להצעותיהם.

עד מתי נמשיך להנציח חילול קודשי ישראל, שנגרמו בעטיים של אויבינו.

בכבוד רב

מנחם פרוש, ח"כ,  
 סגן ראש העיר

העתיקים: מר פ. ספיר, שר האוצר.  
 ד"ר י. בורג, שר הפנים.  
 ד"ר ז. ורהפטיג, שר הדתות.  
 מר ש. פרס, שר התחבורה.  
 מר ס. קולק, ראש העיר.  
 מנכ"ל מע"ץ,

SECRET

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

SECRET

CONFIDENTIAL

- 2 -

SECRET  
CONFIDENTIAL  
CONFIDENTIAL

SECRET  
CONFIDENTIAL

SECRET  
CONFIDENTIAL  
CONFIDENTIAL

מדינת ישראל

השחלקה לענייני קבורה

משרד הדתות

רחוב יפו 30  
טלפון 28371  
ירושלים

תאריך: כ"ד כ' טבת תשל"ב  
7 בינואר 1972

מספר: 25/י"ה הז

לכבוד  
ח"כ מנחם פרוש  
סגן ראש העיר  
עיריית ירושלים

הריני מאשר קבלה ככהנך מיום כ"א כסלו ש.ז.

הועדה הבין משרדית לעניין כבישי הר הזיתים,  
סיכמה בניגוד לדעתנו, את הדיון בשאלה והחליטה כפי:  
"אינה פוסקת לדון ולהחליט בשיקולים הקשורים בעיקרי  
ההלכה היהודית לגבי מעבר הדרכים בחחוכי בית הקברות".

רצ"ב העתק החלטת הועדה. עם קבלת הסיכום פנד ער  
הדתה לראש הכנסלה, יו"ר הועדת השפילט העליונה לענייני  
ירושלים, וביקשה להביא את הנושא לדיון בוועדה.

ב ב ר כ ת

י. קופלוביץ  
מנהל הסתקה





ירושלים, יב' כסלו תשל"ב  
30 בנובמבר 1971

משרד הדיור  
מחלקת תכנון  
11/11/71  
5

אלו ועדת השדים העליונה לענין ירושלים  
סאח: יו"ר הועדה לכבישי הר הזיתים  
הנדון: הועדה לענין כבישי הר הזיתים

הריגי לחביש בזה את סיכומי הועדה:

1. אין הועדה רואה את עצמה מוסמכת לדון ולהחליט בשיקולים הקשורים בעיקרי התלכה היהודית לגבי מעבר הדרכים במחלמי בית הקברות.
2. לגבי הכביש הסוביל מכביש יריחו לכפר השילוח:
  - א. קיים הכרח בהמשך הפעולות של כביש זה בין אם ברוחבו הקיים או ברוחב מצומצם יותר.
  - ב. יש לשפר את הכביש הקיים או ברוחב מצומצם יותר במקומות ראויים בנפית - ארכיטקטורית.
  - ג. במידה ויוחלט להצר את הדרך הקיימת ולהחזירה לממדים של תקופת המנדט בשל שיקולי הלכה בלבד, אין לבצע צעד זה ללא תכנון כולל של מערכת הדרכים והסדרי הגזענה באיזור.
3. באשר לדרך יריחו, במידה ויוחלט לסגור את הדרך או להצר אותה, קיימים מספר תורמים אלטרנטיביים לפתרון בעיה התחבורה באיזור שתוכננו במסגרת תכנית אב ירושלים ופסליתם תהווה הוצאה בסדר גודל של עשרות מיליוני לירות, וכדרכים בהפקעות ובפיגוריים בקנה מידה גרוב של מספר רב של מבנים מירושלים.
4. הסיכום ולעיל במקבל על דעת הרוב בהסתייגות נציג משרד הדתות ששקן כי ציחן להצו את כביש נחל קדרון לירוחבו הקודם משנת 1944 מבלי לפגוע במערך התנועה, ושקיימת אלטרנטיבה מספקת דרך כביש האופל.

נ ב ר כ ה,  
א. בן-אמרית  
סגן מנהל כללי

- העמק: ח. גרינשפון, נציג משרד האוצר  
מ. גירון, נציג משרד השנים  
א. גיל, נציג מ.ע.צ.  
א. בן-אמר, נציג פירית ירושלים  
י. קופלוביץ, נציג משרד הדתות

מדינת ישראל  
המחלקה לעניני קבורה

משרד הדתות

דחוב יפו 30  
טלפון 28371  
ירושלים

תאריך: בס"ד כ"ד חשוון תשל"ב  
12 בנובמבר 1971

מספר: 25 / ה"הז

לכבוד  
ח"כ מנחם פרוש  
סגן ראש העיר  
עיריית ירושלים  
רח' יפו 22

שר הדתות העביר לטיפולי סכתבך מיום  
ט"ז חשוון ש.ז., 4.11.71.

בישיבת ועדה בן אפריים הועלו שתי בעיות:  
בעיה כביש נחל קדרון, ובעיה כביש יריחו.  
מכיוון שלדעת הועדה היא עומדת לפני פתרון  
הבעיה הראשונה, הביעה רצונה לגמור קודם כל את  
הטיפול בבעיה זו, ורק לאחר זאת להעמיק את  
בדיקת הנושא השני. (באותה הזדמנות הוצגה בפני  
הועדה תוכניתו של האדריכל מר בן ברוך).

דרשנו לאחר שנתברנו את החומר לוועדה, זימון  
הועדה, לזמן הקרוב. זימון אנשים שאינם חברי  
הועדה נחון בידי היו"ר שלה ולא בידנו.

ב ב ר פ ה

י. קופלוביץ  
מנהל המחלקה

ס"ג הדרון תל"כ  
4/1/69

ב"ח

לכבוד  
ד"ר ז. זרחמטיג  
עד הדרות  
משרד הדרות  
1.1.2

שלום וברכה!

בחסדך למכתבך מיום ש' לה.ז. אני חושש כי חלק כגון אי הכנה ומורה  
לך באם הואיל לבדיקה.

כירוע הבקיות הן שחייט.

האחה - והיא גם הראשונה במעלה, הכביט הבין-עירוני ליריחו.

והשניה - כביט: נחל קדרון שהוא כביט עירוני מנסיט.

עם כמה טמטט לי החומר שמסדך הפכיר על האדריכל מר עמברגר, וזה  
לגבי דרך קדרון בלכד ומכאן שהנכסא הקיקדי והוא דרך יריחו דום הגיע למצול.

הוכניחו על האדריכל מר בן-ברוך - שהוא מוכניט מקורתה בברוך החבי  
גובה וכיוצא, פועגרה באמצעותי למסדך עור ב"ח סיון הל"א פזתה בתחיל  
למכתבי לכל הבורטיט ביום י"א הסון הל"א, בהסתמן על החלטה ועדת השריט  
מספטמבר 1969 על סיגוי ועדה מומיטת כנרון.

הוכניט זו מתייחסת בעיקרה לאתרנטיבה לדרך יריחו, אשר באמצעותה  
גיתן גם למצול מתדון לדרך קדרון.

אני חשב חוזר ומדגיט כי מן הראוי לאתר הקוסה כח ממוחטת, לזמן לזמית  
הטומטיט את האדריכל בן-ברוך עם נביגט "אתר קדיט" למסדק השקדתיחה.  
ולתתייחט לכך בהקדט, כפי שאתה גם מציין בענין השדב זה.

הנני כפפה לחשבתך התשובית בהקדט.

בכבוד רב

פנחס טלויט, ד"ר  
מבן רשת העיר

הקדט: מר זרחמטיג



ב"ה ירושלים, ט' בחשוון תשל"ב  
28 באוקטובר 1971

סר הדתות

לכבוד

הרב מנחם פרוש, ח"כ

סגן ראש העיר

ירושלים

קבלתי מכתבך מיום ג' בחשוון תשל"ב (22.10.71), בענין הר הזיתים.  
החומר עליו אתה כותב נשלח כבר לנוגעים בדבר, ואנו עושים כמיטב  
יכולתנו על מנה לקדם ענין חשוב זה.

בברכה  
  
ז. ורהפטיג

ג' חשוון תשל"ב  
22.10.71

ב"ה

לכבוד  
ד"ר ז. ורהפטיג  
שר הדתות  
משרד הדתות  
ב א ת.

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו מחיום בקשר לסכתבו של הר שמואל מ"ס, שר החלוצות, כי  
לא הוגש עד כה החומר ע"י משרדך, (לנדסיוחך אפי' במרץ הגלום הבכתב).

אני מצטער מאוד שלא ערכנו אותך אנסי משרדך, הי למעשה ישנן תוכניות  
מדוייקות עם הסרכת הקציבית, ואף ביקשתי שגם המודיעין יצטרף לזמין לזמין זאת, אבל  
הדבר מהקטב ע"י משרדך.

ירופ לך עד כמה שנושט זה הוא מאוד רגיש וגורם לכמה לב גדול למטבח  
רבות אשר יקריחם שמונים פחות לכביש זה.

גדולה ואחידות של משרדך לקטוח זימה שמה אחת קודם למקן מכללה זאת  
הנוגעת לנוחי נפטיג

מבלי להחייחם עמה לעיכובים על משרדך עד כה, אספקך לעצמם כל האמצעים  
לחכיה לכצוע הדבר.

בכבוד רב

מנחה מרומ, ה"כ,  
סגן דאח העיד

שר התחבורה

ירושלים, כ"ח תשרי תשל"ב  
15 אוקטובר 71

44/11/3

לכבוד  
ח"כ מנחם פרוש  
ה כ נ ס ה  
ירושלים

חבר כנסת נכבד,

בתשובה למכתבך מיום 12.9.71 בענין כבישי הר הזיתים  
ברצוני להודיעך כי הועדה שמונתה לכך קיימה דיון ביום 23.7.71 וסוכם  
כי משרד הדתות באמצעות אדריכל שנברגר יערוך מיפוי מדויק של תוואי  
הכביש הקיים ותוואי הכביש הישן בנחל קדרון תוך סימון הקברים הנמצאים  
בתוואי הכבישים הנ"ל.

כפי שנמסר לי מפי יו"ר הועדה לא הוגש עד כה החומר  
הנ"ל ממשרד הדתות ועל כן אין הועדה יכולה להתכנס לסיכום העניין.

ב ב ר כ ה ,

שמעון פרס

העמק: מ. קופלוביץ, מנהל המחלקה לקבורה,  
משרד הדתות.

מדינת ישראל  
המחלקה לענייני קבורה

משרד הדתות

דוגב יפו 30  
טלפון 28371  
ירושלים

תאריך: ב"ה כ"ט תשרי תשל"ב  
18 באוקטובר 1971

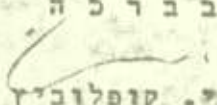
מספר: /25

לכבוד  
הרב מנחם פרוש  
סגן ראש העיר  
עיריית ירושלים  
רח' יפו 22

שר הדתות העביר לטיפול מכתבך מיום  
כ"ב אלול תשל"א, 12.9.71.

הדיונים בוועדה הבינמשרדית, בראשותו של  
מר בן אפרים, מתרכזים בשני נושאים:  
כביש נחל קדרון וכביש ירושלים יריחו. מכיוון  
שנושא כביש נחל קדרון עומד להיות מסוכס,  
לדעתי, בישיבה הקרובה של הוועדה, יש להניח  
שהוועדה תטפל לאחר זאת בנושא כביש ירושלים -  
יריחו באופן יוזר אנסטנטיבי.

בכל אופן, משרדנו עושה את כל אשר לאל ידו  
כדי לזרז את הדיון.

ב ב ר כ ה  
  
קופלוביץ  
מנהל המחלקה

OTI LINA M...  
OTI... M...

OTI... M...

OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...

OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...  
OTI... M...  
OTI... M...

OTI... M...  
OTI... M...



Handwritten notes in the top left corner, possibly a title or introductory text.

Handwritten text in the top right corner.

Handwritten text in the upper middle section.

Handwritten text in the middle left section.

Handwritten text block in the middle section.

Handwritten text block in the middle section.

Handwritten text block in the middle section.

Handwritten text block in the middle section.

Handwritten text block in the middle section.

Handwritten text in the lower middle section.

Handwritten text in the bottom left section.

Handwritten text in the bottom right section.

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner.



עיריית ירושלים  
بلدية اورشليم - القدس

ד' סיון תשל"א  
28.5.71

ב"ה ירושלים  
اورشليم - القدس

לכבוד

מר א. בן אפרים, יו"ר הועדה לביטול הכבישים על הר הזיתים,  
סגן המנהל הכללי,  
משרד התחבורה,  
ירושלים.

שלום וברכה!

בהמשך לפנייתך הטלפונית לקבלת מיפוי מדוייק של הצעת האדריכל מר בן ברוך, הנני מצרף בזה העתק מכחב אגודת אחרא-קדישא, ממנו תיווכח לדעת כי משרד הדתות פנה אל מר בן ברוך, לקבלת הוכניות מפורטות על הצעתו, אשר הוכנית כוללנית העברתי אליך ולחברי הועדה בזמנו.

הקותי כי בימים הקרובים, ימציא אליך משרד הדתות, המיפוי המדוייק ותוכל לכנס הועדה ולסיים נושא זה בהקדם.

בכבוד רב,

מנחם פרוש, ח"כ,  
סגן ראש העיר.

העתק: ד"ר ז. ורהפטיג, שר הדתות.  
מר ט. קולק, ראש העיר.

מר א. אגמון, מנכ"ל האוצר.  
מר י. ינון, מנכ"ל הדתות.  
מר ח. מרינוב, מ"מ ראש העיר ירושלים.  
מר עמיקם יפה, מהנדס העיר ירושלים.  
מנכ"ל מע"ץ.

1950  
1951  
1952

1953  
1954  
1955

1956  
1957

1958  
1959  
1960

1961

1962  
1963  
1964  
1965

1966  
1967  
1968  
1969  
1970

1971  
1972

1973  
1974  
1975  
1976  
1977  
1978  
1979  
1980



# עיריית ירושלים

بلدية اورشليم - القدس

Municipality of Jerusalem

ב"ה

כ"א אדר חשל"א

18.3.71

ירושלים

اورشليم - القدس

לכבוד

חברי הועדה לביטול הכבישים העוברים על גבי קברים בהר הזיתים.

ה"ה מר א. בן-אפרים, סמנכ"ל משרד התחבורה יו"ר.

" מר א. אגמון, המנהל הכללי במשרד האוצר.

" מר י. ינון, המנהל הכללי במשרד הדתות.

" מר ח. מרינוב, מ"מ ראש העיר ירושלים.

" מר ע. יפה, מהנדס העיר ירושלים.

" המנהל הכללי, מע"ץ, ירושלים.

שלום וברכה!

הנדון: בטול הכבישים העוברים על מצבות בהר הזיתים.  
סמוכין: מכתבי מיום י"א חשוון תשל"א (10.11.70).

בהמשך למכתבו של מר א. בן אפרים, סגן המנהל הכללי במשרד התחבורה אל מר מיכאל גיר, סגן מזכיר הממשלה, מיום י"ג לח.ז. בו הוא מבקש לפזר הועדה מאחר ועד היום לא הועבר אליו חומר בנדון ממשרד הדתות.

הנני מצרף בזה העתק מכתב, אגודת אתרא קדישא למקומות הקדושים מיום כ"ג שבט ש.ז. בצרוף מכתבו של המהנדס מר צבי בן-כרוך ריבק מבני ברק בתאוריו להצעתו לגבי כביש ירושלים - יריחו דרך מרחב הפתוס העירוני, אשר יכול להוות פתרון ריאלי לחלק גדול מהבעיה, בהוצאה יחסית, לא גדולה.

לאור הנ"ל אבקשכם לא לפזר הועדה, אשר חטיבותה היא לעין ערוך ולהיפך, לגרום לכינוסה המידי ולטמוע את ההצעות המעטיות לפתרון הנושא.

אעריך טפולכם בנדון בהקדם.

בכבוד רב

מנחם פרוש, ח"כ  
סגן ראש העיר.

העתק: שר הדתות, ד"ר ז. ורהפטיג.

ראש העיר, מר טדי קולק.

... ..  
... ..  
... ..  
... ..  
... ..  
... ..

... ..  
... ..

... ..  
... ..

... ..  
... ..  
... ..

... ..  
... ..

... ..

... ..  
... ..  
... ..

... ..  
... ..

יב' אור חט"א  
10 במרץ 1971

אלו: מר מיכאל ביר, סגן מזכיר הממשלה

מאת: סגן מנהל כללי, משרד התחבורה

הנדון: ועדה לענין הכבישים בהר הזיתים

מאחר שלא הועבר אלי עד היום ממשרד הדתות חומר בדבר האלטרנטיבות לורכבים בהר הזיתים הנחוץ לעבודת הועדה אין הועדה יכולה לפעול.

אבקשן איפוא לגרום לפיזור הועדה.

ב ב ר כ ה,

א. בן. אפרים

העמק: מבחם פרוש, ח"כ,  
סגן ראש העיר

# אגודת אתרא קדישא למען המקומות הקדושים באר"י

ירושלים תש"א

ולהבהחליח:

הגאון רבי דוב בעריש וויזענפעלד גאב"ד טשעבין זצלה"ה  
והגאון רבי אליעזר יהודה פינקל ראש ישיבת מיר זצלה"ה

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי שליט"א  
הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי שליט"א  
הגאון רבי יוסף דוב הלוי סאלאוויצקי שליט"א

הרה"ק הרב אברהם ארסן ירושלמי ז"ל, הרב מנחם יהושע לנדא ז"ל, הר"ר (חיים) הלפרן נח"א, הר"ר חיים ציסרון (בניברק), הר"ר מרדכי יושעין (חיפה-ביבז) מזכ"ר

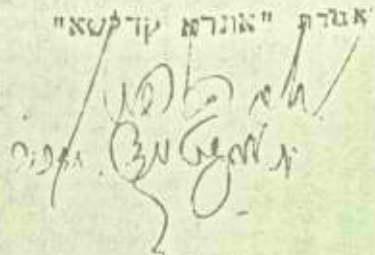
אגודה עיונית מס' 11/350 חסד חיים

כס"ד, יום כ"ג שבט תשל"א

פע"כ

סגן ראש עיריית ירושלים  
רב מנחם פרוש שליט"א

אחדשה"ס. בקרוב ימלאו ארבע שנים מהיום בו סולקו הירדנים מעיה"ק ירושלים ת"ר  
מהר הזיתים ועדיין עוברת תנועת רכב בכבישים שהם סללו בבית הקברות המקודש,  
והלב כואב על חילול כבוד רבותינו הסכונים שם תחת הדרך ועל חילול קברי  
שאר המון בית ישראל.  
אנו מגישים בזה את הצעתו של המהנדס מר צבי בן-ברוך לפתרון אלטרנטיבי לתנועה  
ליריחו ולישובים השוכנים מזרחה לירושלים.  
מר בן-ברוך, כחבר התכנית, הוא מהנדס תכנון ערים ותיק, לשעבר מהנדס תכנון  
בעיריית תל אביב ובני ברק ומחבר תכנית העתאר של בני ברק. יש להעיר שתכנית  
העתאר של העיר בני ברק שחברה ע"י מר בן-ברוך היא כתכנית מתאר הערים  
היחודות בארץ זוכו לאישור המוסדות העליונים המלסמכים.  
עדיפותה של התכנית המוצעת היא בין השאר בזה שהיא ניתנת לביצוע מייד  
בהוצאה זולה יחסית. אין צורך בהריטות וכן אין צורך בהכנות יקרות להכשרת  
המסלול לסלילה, רוב הדרך עובר בנתיב קיים.  
חידוש מיוחד יש בהצעה לחיבור החדש של כביש בית לחם - צור בחר לדרך יריחו  
במקום דרך הפתולים הקיימת שנשללה ע"י הירדנים. גם דרך זאת תוכל לעבור בין  
בנינים הקיימים ואינה מכריחה הריטות בלתי.  
מר בן-ברוך מסביר בדבריו הפצה המוגשים עם המפה שהדרך המוצעת עדיפה על  
הקיימת מבחינות תכנון אובייקטיביות רבות. מר בן-ברוך מוכן לבא אישית  
להטביר את תכניתו במקום.  
אנו מבקשים את כב"י, באכחה של היהדות החרדית בעיריית ירושלים, להציע את  
התכנית בפני הנהלת העירייה. אנו מקווים שכב"י יצליח כס"ר להעמיד את עיריית  
ירושלים ואת שאר הרשויות שהענין טיף להן על חומרת הדבר ועל החוב  
למצוא פתרון מייד לבעיה כאובה ומחפירה זו.  
בכבוד רב ובברכת הצלחה

אגדת "אתרא קדישא"  




THE חש"א כג בשבט, תשל"א  
בס"ד  
19.2.1971

חאוריה והסברים להצעת כביש ירושלים-יריחו דרך מרחב הפתוח העירוני.

1. משימה הכללית של התכנית

משימת התכנית המוצעת אפשר לפרק לשני כוונות עיקריות כדלהלן:

- (א) לשבור את הסאיפה של המיעוט השרבי ליצור התבדלות מוניציפלית כמין את ירושלים מושלמית עצמאית.
- (ב) לבטל את הדרך שבלב הר הזיתים שנשללה מתוך שנאה ובזדון לחלל מקום קדוש לעם ישראל. התכנית המוצעת שהיא אלטרנטיבה מוחלטת גם לבעיה זאת ונוסף לכך הוצע, בשלב ב' תכנית המקשרת את צפון ירושלים עם דרך ליריחו.
- (ג) סלב הבא אחרי אישור הצעה המוגשת - תכנון סכונים בשטחים הפנויים לרוב שבמזרח ירושלים.

2. בחירת כוון התכנון.

לבחירת כוון התכנון היה שקול עיקרי ליצור דרך אזורית המשמשת מטרת הפתוח והחרטות האוכלוסייה היהודית ובאותו המעמד לשמור על הקשר בין האזורים הקיימים והסכונים המיועדים לבניה כך שהתפסות הישראלית במרחבי ירושלים תהיה בצורת המסכינות שבעיה. אין זאת אומרת שנקודת מרוחקות מרכזים יהודיים אין לפתח בסרם התגיע לשם ההתפתחות האבולוציונית. להפך - שמוש משימה הראשונה של פתוח צירופי טוב לסלב עם שיטת בניה בנקודות מרוחקות יותר.

אי לזאת נראה הדרך המתוכננת בין רח. חסיבה ירושלים לדרך יריחו ~~ש~~ כפתרון מתאים לאמור לעיל כל שכן שזה כרוך בכמה יתרונות ~~ש~~ פננים :

- (א) ההצעה פותרת את המגמה-למנוע צורך הריסות בתום ומבנים אחרים בהתחשב במצב משפטי המיוחד. לכן אפילו במעבר אל החבור לרח. יריחו הצלחנו למצא מקום מעבר בין הבתים.
- (ב) מכיון שפתרון דורש חסכון כספי לכן יש צורך להמנע מבניה גשרי מעבר שזאת הוצאה המכבידה ביותר. הבעיה פותרת גם כן כפי שזה ברור מתוך החתכים הנרשמים על גבי התכנית.

(3) התוית הדרך ומעברי המפועים.

התוית הדרך נבחרה כך שהכביש שיבנה ייטב איתן ולא יהיה צורך לחמיכות מיוחדות וקורות נוסאות המיקרות את הסלילה בהרבה. לכן נראה כחסכוני מטעם הוצאות ורצוי מבחינה בשחונות לסלול את הדרך דוקא לאורך הודי העשמש במילא בתור דרך לחושבי המקום. גם חלק ניכר מהדרך הוא סלול וזה מראה על הנטייה המוסרשת לברר דרך בכוון המוצע אם כי אין ללמוד מהנסיונות חכנוניות של הממלכה הירדנית כי היא נתנה עדיפות לסלילה ללא תפנון ולכן שכיחים כבישים בתוך ירושלים המזרחית ללא מוצא או אפילו ללא כניסה.



תאוריות והסכריות להצעת כבש ירוסלום-יריחו דרך מרתב הפתוח

המסך

THE \_\_\_\_\_ בס"ד

4. חתך A. (קטע מעבר שפועים A)

הקטע הזה המהווה הנקודה ההתחלתית של החכנון המוצע, מתחבר ע"י רחוב הסיבוב ירוסלום ודרך לחברון ומתפתל בירידה תלולה לכוון מזרח-דרומי כך שאחוז השפוע בהחלק, הירידה מגיע עד ל-17% והקטע כלו לחוץ בין הכותל החפור כהר ציון ובין כמה ביהמ"דים וגנינות הנמצאים בחסות הנמוך שבצד הרום-מערבי. על ידי חפירה בחוף ההר מצד מזרח-דרומי ישוטר תחומי של הדרך המוצעת וגם ינוצל העפר החפור לצורך מלוי והידוק בצד מערב דרומי. כמו כן יש צורך למלוי כל פני הדרך המוצעת בקטע זה עד לחמשה מטר גובה בנקודה העמוקה ביותר, כפי שזה נראה בחתך המסומן על גבי התכנית. כוונת המלוי - ליצור פניה נוחה מאת ההצטלבות והקטנת השפוע עד למקסימום של 10,5%.

על ידי ניצול מחושב של החומר המקומי המתאים למלוי - אפשר לחסוך הוצאות הובלה למען הרחקת חומה החפורה.

5. קטע מעבר שפועים B

הקטע הזה מהווה כביש סלול שדרכו מתקיימת תנועת כלי רכב מועטה בעיקר אל המזרח הנמצא מצדו הדרומי. הבעיה המיוחדת של הקטע הזה יאורכו מתחלק לחלקים בלתי שווים בשפועיהם. בדומה לקטע החלקי A. הכביש סלול על גבי הקרקע הטבעי לפי הטופוגרפיה הקיימת לכן ישמש הכביש הקיים בחור כביש טוב לחומר המלוי שיגיע לגובה, בערך, ששה מטר. כמו כן, שחלקים ניכרים מהכביש זה יהיה צורך לנטוש עקב תהוה צורת הדרך, כפי שזה מתברר מחוץ בדיקת המצב לפני התכנון.

לאורך קטע הזה קיימת חעלה מי גשה פתוחה (יותר מדויק - באזור המנזר) אבל איננה ממלאה תפקיד חשוב כיוון השטח הנו משופע ורוב מי גשם אינם זורמים דרך החעלה.

6. קטע מעבר שפועים C

מכיוון שהכביש המתוכנן משתלב ברוב הדרך המובילה אל כביש יריחו - נוצרה בעיה של חבור אל כביש יריחו שלא לפי הכוון הקיים כל שכן שהכוון הקיים מהווה פתוליה בלתי מתקבלים על הדעה. לכן יש צורך של הפרדה מהדרך הקיימת כפי שזה יצויר על התכנית וכיוצא בזה יש צורך להפוך את יתרת הדרך הקיימת לרחוב מקומי אך אין לוותר על בטול החלק המתפצל לכוונים הפוכים ולכן הוצע מלוי לצורך חבור אל הקטע החדש של הכביש הראשי.

כרם, קיימת אלטרנטיבה יותר זולה ואולי יותר שמושית - הפיכת הקטע המדובר לרחוב בצורת שכמה העשור אל כביש יריחו בשני הראשים כפי שזה נראה בתכנית (בצבע ירוק כהה)  
כל אופן אין הצורך של הקטע הקיים החדש בעיה מיוחדת עם מלוי  
הדרך החדשה

תאורים והסבריהם להצעת כביש ירושלים - יריחו דרך מרחב הפתוח העירוני

המסך

THE \_\_\_\_\_ נס"ד

7. זסע מעבר ספועים

מאחר שהחבר שהמסך הדרך המוצעת איננה אפשרית במסלול הקים נעשתה כדיוקה הפדניה של כל אפשרויות אחרות ואחרי שקולים מבוססים נבחרה סאלטרנטיבה המובאת בספרים משני טעמים: א) מכיון שבחלק זה הכביש יריחו יותר גבוה מהתחתית הקרקעית של הדרומי - קשה מאד לבחור במקום חבור פרט למקום המסו- מן בחסרית. ב) כל החלק של סביבת החבור בנוי בתים זכמעט בלתי אפשרי לחבר את הכביש המוצע אל דרך יריחו ללא הריסות. במקום המוצע ישנה אפשרות חבור ללא הריסות.

החציבה המוצעת בחתך לקטע זה מיועדת להקטנת הספוע הטבעי שהוא מגיע עד ל-15% ועל ידי החציבה אפשר להורידו עד ל-9-10%. מהקטע זה והלאה אין בעיות מיוחדות פרט למלווים וחסירות רגילות.

8. הקלה במעמסה תחבורתית סביב חומת העיר העתיקה.

סלילת הדרך המוצעת בצד חלק הדרומי של העיר חקל על התנועה הקימת באזור החומה ובעתיד לבא, כגמר חכנון ובצוע של הכביש ירושלים-תל אביב מצד דרום-תקבל הדרך המוצעת חשבות חיונית מלאה כפי שזה נראה מרשת דרכים עירונית. למען להוריד מהעומס התנועה העירונית יש להעביר את התנועה העוברת דרך כנר צה"ל לדרך חכנון ודרך בית לחם הדרומיים. כמובן, שהבעיה התחבורתית לא חמצא את פתרונה על ידי חכנון רשת דרכים בינעירונית הרחק מירושלים כי ירושלים במילא חסאר מרכז כל התנועה. לכך יש צורך בחכנון הרשת הנ"ל סמוך ובפרברי העיר עצמה למען לפצל את התנועה הבינעירונית לכמה זרמים.

9. פס ירוק לאורכה של הדרך המוצעת.

לפי החשוב הזהיר וכיותר דורש שלב ראשון של חכנון הדרך רחפ לפחות של 12 מ' בהתחשב בפחות חכניה בחמשת שנים ראשונות ויש להניח סמטז והלאה לא חספיק רחבה של הדרך לדריסות התחבורה. מסיבה זאת הוצע קו בנין של לפחות 18 מ' לצורך הרחבה בעתיד לבא עד ל-25 מ' של הרחב. כמובן שהרחבת הפס הירוק עד 30 מ'; אם אפשר הדבר, ראוי לברכה.

בכבוד רב  
צ'כי בן-ברוך ריבוק  
צ'כי בן-ברוך ריבוק

כ"ה, י"א תמוז תשל

10.11.70

לכבוד

מ"ה פר א. אבנר, המנהל הכללי, במשרד האוצר  
מ"י ירון, המנהל הכללי, במשרד התיירות  
מ"ה שיינברג, מ"ס ראש הקיר ירושלים  
מ"ר ע. יפה, מנהל הקיר, ירושלים.

שלום וברכה!

הציון בטול המבטיח העומדים על קדימת החיילים  
בהצעות אלטרנטיביות.

כידוע לכם הופלחו בעייה כשוכה זו, מיד לאחר שהודר הליך המדינה  
הן ע"י הצבא הוותן והן ע"י איסי בחור, ואף מונחה לנך ועוד עדים אשר דעת  
בנושא עד הבחירות החשובות ונאזר ועד היום להגשת הצעה טובה, לטעם שיקון  
הכולל השווה והעובדות המהירות שיצרו הירידים המלילה כמבטיח על גבי קבוצה  
עתיקים וביניהם גדולי ישראל מכל החקומות. עלי לביין שאלו כבישים נהנו מנשים  
סונים על גבי קבוצה אך במקרה זה הסיחה רק לדרכים.

לפניה מדובר במבטיח הבאיתו

- א. דרך יריחו - בעטע ששובר את בית הקברות אשר נטלל על קברים.
  - ב. הדרך למבך נפרית מדרך יריחו - טלולה טולה על גבי קברים.
  - ג. המביל מעבר נכרית למבך סילואן - עובר על גבי קברים.
  - ד. התניון עליך מלון מנורת - מוסחה על קברים.
  - ה. קטע פתורר לתלון אינפרקוואטינגמל - ליד קברי הנביאים - מלוד הכביש על סודת קברים.
- ממבטאים הכינו מוכניות אלטרנטיביות היכולות להביא להמרון המקום במידע שלבים.

זלהין התקומות.

עלב א' - בטול מידי של המבטיח הנוכחיים כמטר יטח השדות להגיע לפניה דרך ארמון  
הנציב מכביש בור אשר. או דרך א-סוד (כאשר ניתן במקל לטלע קטע קמי המבטיח  
הנועה כלי רכב בנדיים).  
ולכשר סילואן דרך תחנת הרכבת או טארמון הנביא.

מצב ת' - לדרך יריחו - סלילה כביש בעל 6 מעלולים (הקציה בתערכת ראשונה)  
1,500,000 ₪).

ה. הכביש יעבור כמובן בתחום קיים ויחל פני-כך-מנוס יסמוך לתורך בין דובל, ופממלט סקל גהל קידון יחוגר לדרך הקיימת. כדרך מיה לחס הידעשים שי להתחברות עם כביש יריחו.

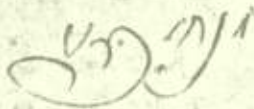
ד. למלון מנורפת - העלפת מקום חניה במגרש פרטי המון שאיגו על גבי קבוצים.

ה. למלון אינטרנציונל - הצרת הדרך ברוחב של שורה פתוחה אחר.

וליתר הסקיימים יתגן אלטרנטיבות קיימות.

כחשי להתיבות הנושא הוא בדרך יחודי-קולמי, פנאפן לתורה להקפוד פנימים זו אלוכה ולקטטה לפאם פוקד ליטיבה שחנחמה במקדם המפורי, על פנת שזובל לרון ולבחוץ ההצעות יהיו על הדרך למחויבה.

מקבול רב,



פנחם מרוס, ח"כ,  
מגן ראש הקיר

התקן בר ס. קולק, ראש הקיר.

מח/לב

תאריך: ב"ה, ג' כסלו תשל"א  
1 בדצמבר 1970

מספר: 25/ה"ז

לכבוד  
הה"כ מ. פרוש  
סגן ראש עיריית ירושלים  
א.נ.,

מנכ"ל משרדנו העביר לטפולי מכתבך מיום י"א חשוון ש.ז.

ועדת השרים שדנה בבעיית כבישי הר-הזיתים הטילה על ועדת מומחים כראשותו של מר בן-אפרים סמנכ"ל במשרד התחבורה, לבדוק את הבעיות ולהכין הצעת פתרון, לוועדה הוגשו מספר הצעות, וחלקן נבדקו כרגע ע"י מומחים.

באשר להצעות המובאות במכתבך, אסקור בקצרה את הבעיות הכרוכות בכך.

- א. כביש ירושלים-יריחו בקטע החוצה את הר-הזיתים הוא כביש רחב בעל ארבעה מסלולים ושתי מדרכות רחבות, כביש צור-באחר או הכביש דרך א-טור הם כבישים צרים, מפותלים ומשופעים ולכן אינם כשירים לשמש ככביש-עורקי, כמו-כן סגירת הכביש הקיים העביר את כל התנועה מכפר סילואן לעיר-העתיקה ולצפון ירושלים (שועפת, רמאללה) דרך העיר החדשה.
- ב. הצעת הכביש בחוואי המוצע במכתבך נבדקה ע"י מומחים שקבעו כי כביש עורקי בחוואי זה הינו כמעט בלתי אפשרי מהסיבות שצויינו לעיל, ובכל אופן סלילת הכביש תצריך בניה גשרים, קורות תומכים וכדו', מלאכה שתעלה סכומים ניכרים פי כמה מהסכום הנקוב במכתבך.
- ג. באשר לכביש נחל-קדרון, הצענו לפני למעלה משנה חוואי לדרך חדשה, אולם נציג ועדת ההלכה שליד חרבנות הראשית, ר' דוד מינצברג, טען שהצעחנו אינה עונה על הבעיות והציע לא לעשות כל שינוי בכביש הקיים שכן כל שינוי יגרום בעיות חדשות ו"שב ואל תעשה-עדיף".
- ד. לגבי חניון מלון פנורמה, חלוי ועומד צא של בית המשפט הפליגן האוסר לבצע כל פעולה בשטח זה.
- ה. הכביש למלון "אינטרקונטיננטל" אינו עובר על גבי דברים, אלא רק המדרכה שלידו ובקרוג יוצב שט שלש מאים המורה על מקום הקברים ואזהרה לכוהנים.
- ו. משרדנו עבד הצעות לפתרון חלק מהבעיות כדלהלן:
  1. בבדיקה חכנית אב-תחבורה ירושלים וסביבתה התברר כי מוצעות בחכנית זו מספר דרכים המקשרות את ירושלים עם כביש יריחו מצידו המזרחי של כביש יריחו (מעבר להר-הזיתים), אחת מדרכים אלו, שכתכנית מסומנת ככביש עורקי, מחוכנת לצאת ממוזיאון רוקפלר דרך ואדי ג'וז, הר-הצופים ומזרחה. בפגישה עם מר בן-אפרים סמנכ"ל כי מהנדס מטעמנו יעבד הצעה לסלילת כביש זה ואז חיבדק אפשרות ביצוע העבודה בזמן הקרוב, המהנדס מר י. מרוקו עוסק כרגע בבדיקה הנושא.

רחוב יפו 30  
טלמון 28371  
ירושלים

תאריך:

- 2 -

מספר:

סלילת כביש זה, אף אם ההוצאות הכרוכות בכך הן גבוהות, תתאפשר ביתר קלות, שכן אין מדובר על תכנון כביש חדש אלא רק על ביצוע מוקדם של עבודה שתוכננה לעתיד.

.2

לאחרונה בוצעו ע"י עיריית ירושלים עבודות שונות במורד העופל, תוך כדי עבודות אלו נחקלו קברים עתיקים במספר לא מבוטל וקבלנו מושב נרחב יותר על ממדי בית-הקברות, לאור זאת הצענו הצעה חדשה לתוואי כביש שיעבור בנחל - קדרון, הצעה זו, בניגוד לקודמתה, החקבלה על דעה ועדה ההלכה והמהנדסים, ולכן נמסרה לעיבוד, תוך מספר שבועות תוכן ההצעה וחובא לפני "ועדה בן-אפרים" לאישורה.

.3

השכיל מקבר זכריה לכפר-סילואן נסגר על ידינו לתנועה כלי רכב ובהמות, כרצף הוא כשיר רק להולכי רגל, אולם בקרוב נסגור אותו כליל ע"י שיקום הקברים שבשכיל.

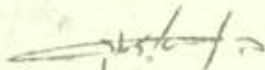
.4

במו"מ שניהלנו, באמצעות משרד המשפטים, עם בעלי מלון "פנורמה" הצענו להם להסתפק בקטע קטן שיכול לשמש לחניית 4 מכוניות בין גדר ביח העלמין לבין הכביש, משרד מהנדסים אהו אנו בקשר, יבצע את סימון ההצעה על הכביש בימים הקרובים ואנו מקוים שלאור זאת נוכל להגיש להסדר עם בעלי המלון ולהביא לביטול הבג"ץ.

.5

רק בזמן האחרון בצעה עיריית ירושלים על השבוננו את העברת הצינור שהיה מונח על גבי שורת קברים בחוף "החלקה הסגורה" שליד קברי הנביאים, לאחר ביצוע עבודה זו נוצרה אפשרות לגלות את שורות הקברים שהיו מכוסות, אנו מקוים שבזמן הקרוב, אם נקבל לכך אשור עיריית ירושלים, נוכל להעתיק את הגדר הבנויה על גבי הקברים אל שפת הכביש ועי"כ לגלות את הקברים המכוסים.

ב ב ר כ ה ,



י. קטסור  
מנהל המחלקה

העתיק: מר י. ינון, מנכ"ל משרדנו



לשכת  
שר המשפטים



ירושלים, כ"ה בניסן תשל"ב  
9 באפריל 1972

16140

אל: אלי מזרחי, סגן מנהל לשכת ראש הממשלה  
לשם זריח הטיפול במכתבים  
נא לצייץ מספר תיקנו  
הנדון: הכבישים בהר-הזיתים.

בהתיחס למכתבו של חה"כ מ. פרוש בנדון ומכתבך אל שר המשפטים מיום 26 במארס 1972 בנידון, הריני להשיבך כי ועדת השרים העליונה לעניני ירושלים כבר החלה לדון בשאלה זו לאור חוות הדעת שהוגשה לה על ידי ועדה מיוחדת שהתמנתה לכך בראשותו של מר א. בן-אפרים ממשרד התחבורה.

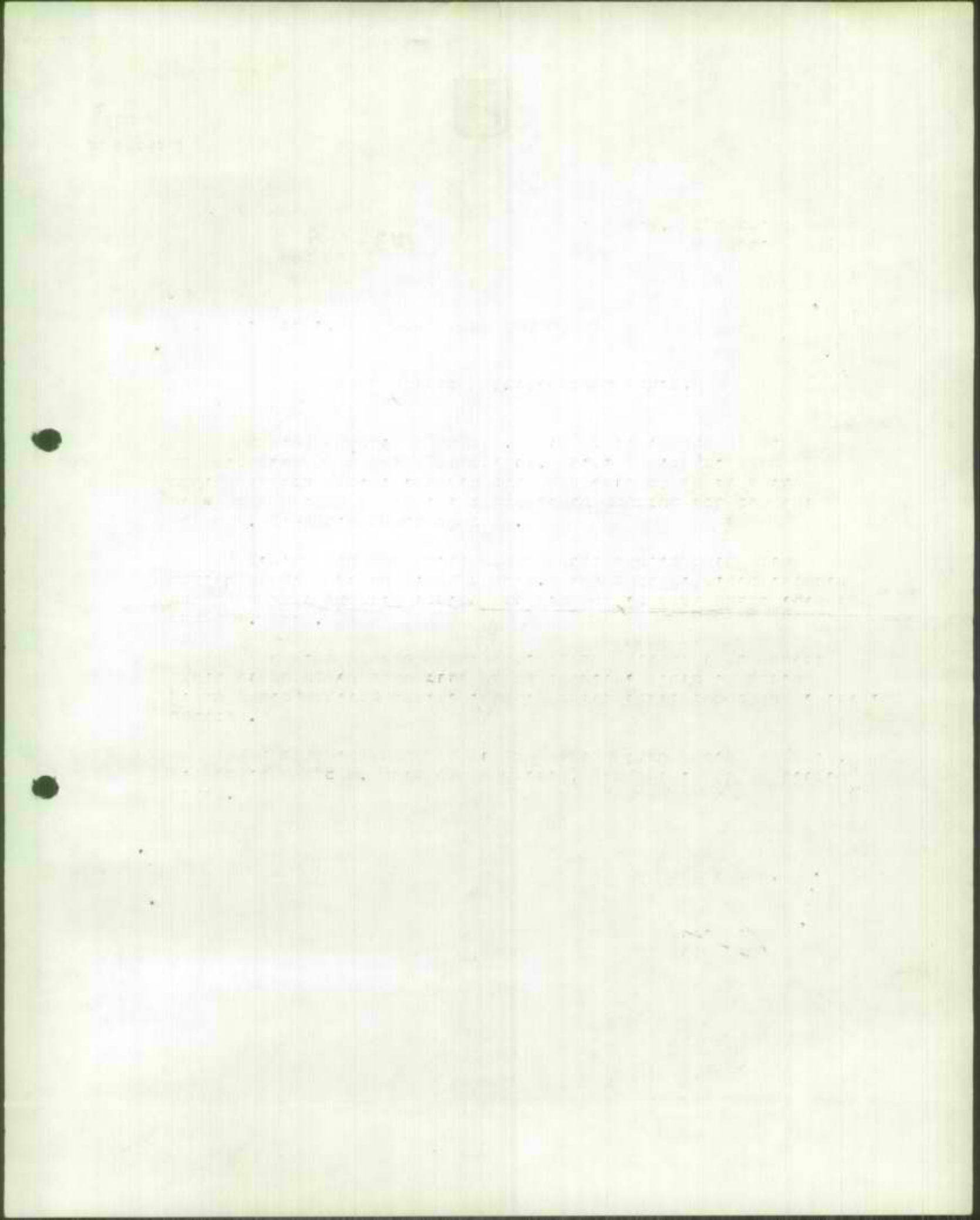
בישיבה שבה החל הדיון הסתמן פתרון לשתיים מתוך שלוש הכעיות שנראו כחשובות ביותר לפתרון. ואף נמסר כי עיריית ירושלים כבר החלה בפעולות בניה וסלילה הנובעים מכך, יש לשער שהדבר ידוע גם לחה"כ מ. פרוש.

אשר ליתר השאלות שעמדו בפני הועדה המיוחדת ואשר פתרוןן מצריך הוצאה כספית בסדר גודל של מספר מליוני לירות יש להניח שועדת השרים העליונה לעניני ירושלים תחזור ותדון בהם באחת מישיבותיה הקרובות.

שר המשפטים בדעה שכל עוד לא החליטה ועדת השרים מה לעשות, אין להשיב לחה"כ מ. פרוש תשובה עניינית, אלא להודיע לו על דיוני הועדה.

ב ב ר כ ה,

עוזר השר  
עוזי סיגל





143-1-9

ירושלים, יא' בניסן השל"ב  
26 במארס 1972

אל: שר המשפטים

מאח: טבן מנהל לשכה ראש הממשלה

אדוני השר,

נחבקשתי על ידי ראש הממשלה להעביר אליך  
העתק המכתב המצורף, מיום יט' כשבט של"ב, שקבלה  
מחבר-הכנסה מנחם פרוש, בצרוף צרור התכתבויות  
בענין הועדה לכבישי הר-הזיתים.

ראש הממשלה מבקשה חווה דעתך בנדון.

ב ב ר כ ה,

אלי מזרחי

P-1-ENI

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

143-1-9

ירושלים, יא' בניסן תשל"ב  
26 במארס 1972

לכבוד  
חה"כ מנחם פורוש  
ה כ נ ס ה  
ירושלים

חה"כ פורוש הנכבד,

הריני לאשר בחודה קבלה מכחבך, על צרופיו,  
מיוס יס' בשבט תשל"ב אל ראש הממשלה, בענין הועדה  
לכבישי הר-הזיתים.

מכחבך יובא לעיון ראש הממשלה ועוד נכהוב  
לך בנושא.

ב ב ר כ ה,

אלי מזרחי  
ס/מנהל לשכת ראש הממשלה

P-1-241

RECEIVED IN DEPT OF STATE  
20 OCT 1951

TO: DIRECTOR, FBI  
FROM: SAC, NEW YORK  
SUBJECT: [Illegible]

DATE: 10/19/51

On 10/18/51, [Illegible] advised that [Illegible] had been [Illegible] in New York City on 10/17/51. [Illegible] advised that [Illegible] had been [Illegible] in New York City on 10/17/51. [Illegible] advised that [Illegible] had been [Illegible] in New York City on 10/17/51.

It is noted that [Illegible] advised that [Illegible] had been [Illegible] in New York City on 10/17/51. [Illegible] advised that [Illegible] had been [Illegible] in New York City on 10/17/51. [Illegible] advised that [Illegible] had been [Illegible] in New York City on 10/17/51.

W. J. [Illegible]

cc: [Illegible]  
[Illegible]

# שאלות לפתרון ישראל

## על המשך בידון קברי קדושים בהר הזיתים

מדוע הממשלה ממשיכה להנציח ולתת גושפנקא הוקית למעשיהם הוונדליים הנפשעים והזדוניים של הירדנים המרצחיים, שסללו כבישים תוך כדי הריסת קברים, ועל גבי קברים יהודיים קדושים, בהר הזיתים?

מדוע ממשיכה הממשלה את תודעת כלי הרכב על כבישי הר הזיתים הקדושים, שכיום הינו קבר אחים גדול?  
באיזו זכות מלאימה הממשלה את שטח הכביש, שהיה שייך לקדושים אלה, שהיו קבורים בו, כי כידוע יגנים היהודים את ד' אמות קברם בכסף מלא?

מדוע אין לעצמות קדושים אלה זכות לשיקום כמו לרכוש, שנפגע ממכת אויב? האם אין לעצמות זכות אלמנטרית אנושית וחומנית זו רק בגלל, שאינם יכולים להקים קול צעקה, כמו בעלי הרכוש, שנפגע?

האם חוקתם של בעלי המלון שסללו בגרשי חניה על גבי קברים יהודיים בודון, בפשע ובגזל שמה לא להם, היא בחזקה שאין לערער עליה?

במשך 3 וחצי השנים מאז מלחמת ששת הימים, נסללו במדינת ישראל מאות ק"מ של כבישים, מדוע לא סוללים כמה ק"מ כבישים, כדי לעקוף את הר הזיתים, שיחבר את ירושלים עם בקעת הירדן, וכביש אחר לכפר השילוח?

מדוע אין רצון לפעולת חסד של אמת זו?  
מדוע פעולה זו אינה יכולה לצאת באופן מכובד מצד ממשלה

# נשיא... וייטנאם מתנגד לנסיגה מלאוס

סיגון, 2 (ע"צ) — נשיא דרום וייטנאם ואן תייה, מת  
בתוקף להצעה אמריקנית בדבר נסיגת הכוחות הדרום ויי  
נאמיים מלאוס — על כך מסר אתמול העיתון „דוק לאס  
המקורב לחוגי הממשלה, בהסתמכו על „מקורות מקורב  
ללשכת הנשיא“.

דוחו בשיחה שניהל ביום ב' עם שגר  
ארה"ב בסיגון אלסודת באנקר. ש  
כספר הכוחות האמריקניים בדרום ויי  
טנאם הנגראל אברזמס, ועם ספקר ה  
כוחות הדרום וייטנאמיים בלאוס, ה  
נגראל תואנג כסואן לאס.  
לכסוף כפיין העיתון. כי מני  
גמור עם הנשיא תייה להמשיך  
מחפזה בלאוס „בכל מחיר“.

העתון מספר, כי תייה דחה הצעה  
שחזלו אנשי צבא אמריקניים מסך  
יימים. כי הכוחות אשר הודרו ללאוס  
ייסוג ולחה"סאן, כדי להסתין שם  
כדי שתגיע תגבורת מספקת.  
לדברי העיתון הביע תייה את התנג  
דו

## מישיבת ועדת החוץ והבטחון

ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. בי  
ראשות חת"כ חיים צדוק. המשיכה  
אתמול בישיבתה בדיון בהצעתו לסוד  
היום של חת"כ פנחס בנין (הקמת קר  
יום עם הממשלה והחלטת כונן ארצ

משלחת הסחר למזרח  
הרחוק קשרה עסקות  
בלמעלה מ-600 אלף דולר

4/3/71

ימשלה יי

השאלה: מה זה  
הר

גיטה

5307  
~~2999~~



ל  
ראש ממשלה - ישראל  
הבנתי

א.נ.א.

הבנתי: כן קברי קדושים

הכל קטן מהגון שנתן לידי  
ומאחר שמוכנה מאד נפסי  
אין אקום לפעול בכל המקום אך  
שוקתכם לענין. בפרט אשר לפני הולדת  
שנת הולדת אתם קצתם תהיה ענין  
זה מהירדנים. בקדוזה רק

2/18/71



Dear Mrs Meir,

It is written, that

the mount of Olives shall  
cleave in the midst

thereof toward the east  
and toward the west,

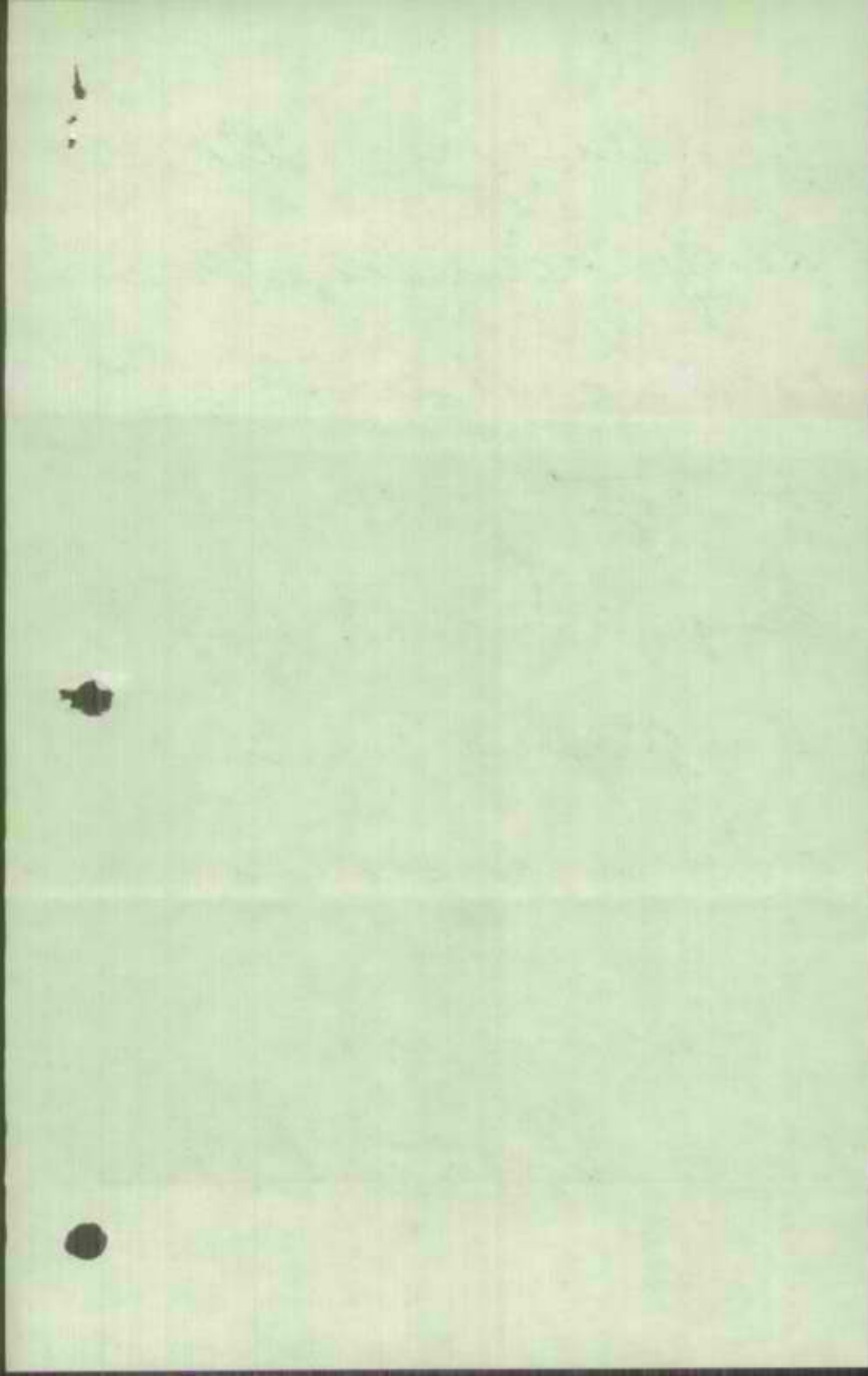
and half of the mountain  
shall remove toward

the north and half of it  
toward the south. and



ye shall flee, like  
as ye fled from before  
the earthquake in  
the days of Uzziah  
king of Judah. Don't  
bury your children  
alive underground.

Sincerely  
Beatrice Lindner





10/10  
P-1-EMM

22.5.70

מכתב ייעוץ

למנו  
בית דין בקטן  
למנו  
מכתב ייעוץ  
למנו

למנו  
בית דין בקטן  
למנו  
מכתב ייעוץ  
למנו  
מכתב ייעוץ



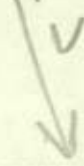
ב"ה ירושלים, כ"ג בניסן תש"ל  
19 באפריל 1970

143-1-9

אל: ראש הממשלה

הנדון: הרחבת בית העלמין בהר הזיתים

*Mizner*

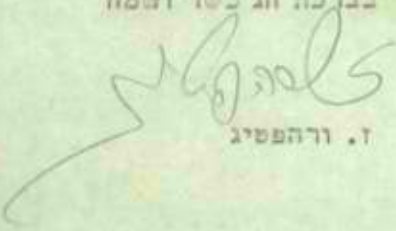


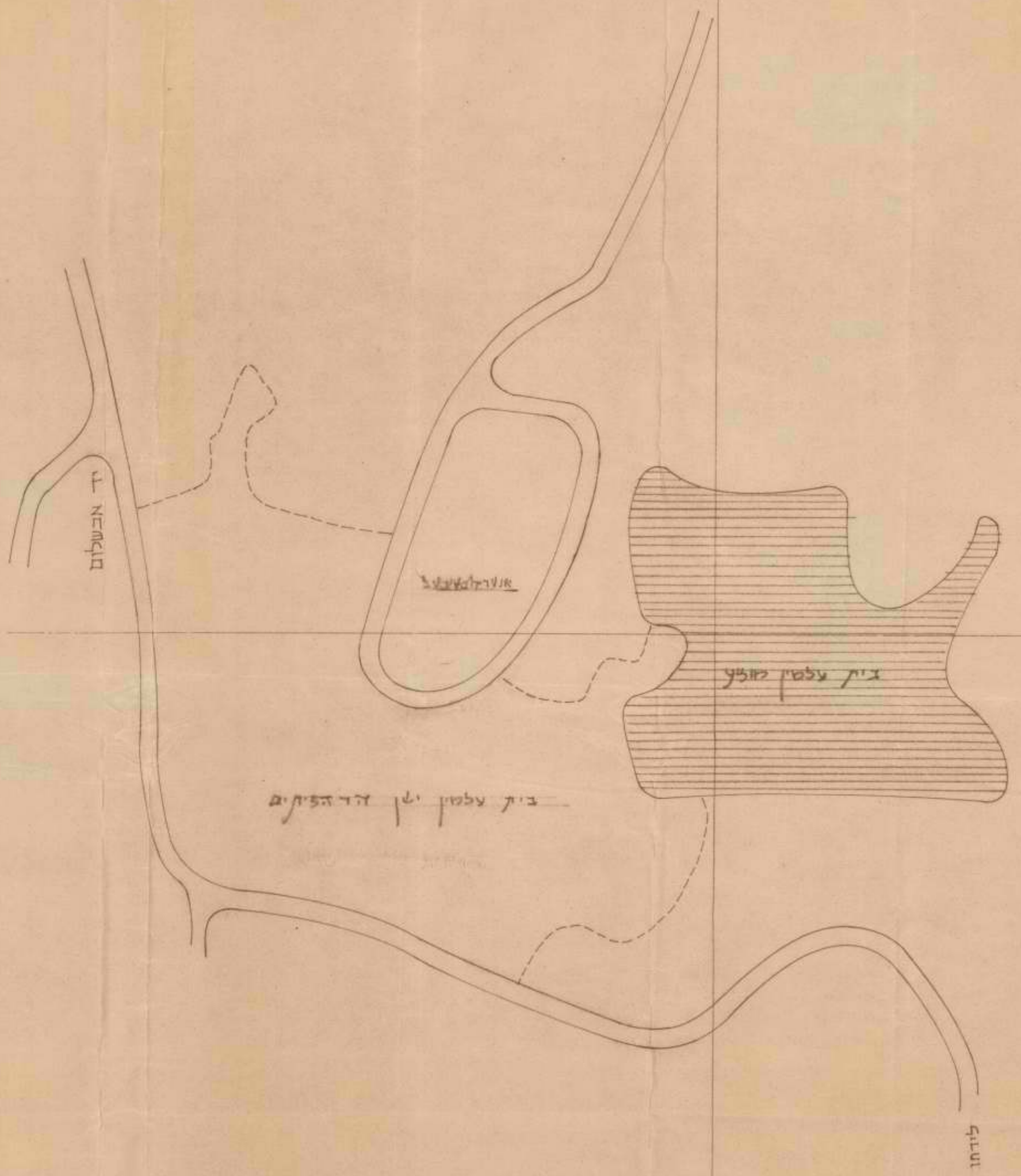
1. בירושלים מצויים כיום שלשה בתי עלמין המשמשים לקבורה נפטרים יהודים (פרט לבית העלמין הצבאי בהר הרצל): בית העלמין שעל הר הזיתים, בשכונת-סנהדריה ובהר המנוחות.
2. בית העלמין בשכונת סנהדריה מלא כמעט לחלוטין ונערכות בו רק מספר מצומצם של הלוויות בשנה. בית העלמין בהר המנוחות אף הוא מתמלא והולך והוך מספר שנים מועט לא תאפשר בו קבורה.
3. ההכרח שבמציאת שטחים נוספים לקבורה היה ידוע כבר בשנים קודמות, ומפעם לפעם הוצעו הצעות בנדון.
4. בתאריך כ"א סיון תשכ"א (6.6.61) מונתה ע"י הממונה על המחוז בירושלים ועדה לאתור שטח לבית עלמין חדש בהרכב סגן הממונה על המחוז, סגן ראש העירייה, מהנדס העיר, רופא המחוז, מנהל לשכת התכנון המחוזית, מנהלי המחלקות למועצות דתיות ולקבורה במשרד הדתות ונציג מינהל מקרקעי ישראל, לאחר בדיקת ששה אתרים שהיו לפני הועדה המליצה הועדה פה אחד: "הועדה רואה בשטח מערבית למושב עמינדב האתר היחיד המתאים לבית קברות לירושלים והעונה לכל התכונות והנתונים הדרושים למטרה".
5. להצעה זו התנגדו מזכירות המושבים אורה ועמינדב ולאחר שגם גורמי הבטחון הסתייגו מקביעת בית עלמין בסמוך לגבול-יזרדה ההצעה מעל הפרק.
6. סמוך למלחמת ששת הימים הועלתה הצעה חדשה לאתר שטח לבית עלמין בהר איתן המרוחק מרחק רב מירושלים, למרות המרחק הרב של המקום מהעיר, שעשוי להיות גורם לסירחה יתרה לצבור, היתה נטייה לאשר את ההצעה מחוסר ברירה אחרת, אולם מלחמת ששת הימים הפסיקה את השפול בהצעה.
7. עם שחרור הר הדתים נוסף שטח פוטנציאל חדש לקבורה אולם אף שטח זה אינו פותח את הבעיה לאורך ימים.

*Y*  
*Mizner*

8. כיום נקברים בירושלים כ-1600 נפטרים לשנה. השטה הנוסף בהר הזיתים יחד עם השטחים הקיימים בהר המנוחות יספיקו לעוד כ-10 שנים בלבד.
9. הר הזיתים מדורי דורות היה אתר הקבורה ובבואנו לאתר שטח חדש הרי המקום הטבעי והמתבקש מאליו הוא המשך בית העלמין שעל הר הזיתים.
10. גם צוות תכנית אב של ירושלים הציע בתכנונו תוספת של 500 דונם לבית העלמין ובמשך המזרחי של בית העלמין הקיים בהר הזיתים.
11. מתוך שטח כללי זה של 500 דונם אותר שטח של כ-120 דונם לבצוע שלב ראשון, שטח בגודל זה צריך להספיק לכ-20 שנה נוספות, מפת השטח מצורפת בזה.
12. השטח המוצע אינו מתאים לייעוד הקלאי, מספר המבנים בו מועט יחסית ולכן הוצאות הפיגוי והפיצויים אינם רבים.
13. הדרך הזולה להשגת השטח הוא הפקעה מיידית, כל עכוב עלול להביא לבניה נוספת ולפיצויים נוספים.
14. הרינו מציע, לכן להחליט על הפקעה מידית של 200 דונם בהמשך המזרחי של הר הזיתים ולהסיל על צוות תכנית אב בשתוף עם עיריית ירושלים לסמן את גבולות השטח.

בברכה חג כשר ושמח

  
ז. ורשטיג



121  
500

נערך על ידי פנימי מועצה מקומית לראשון לציון

מחזור 1970 - בית עלמין חדש - הר הסתוים - ירושלים



ירושלים, מ"ז באדר ב' תש"ל  
24 במרץ 1970

143-1-9

אל: מנהל לשכת ראש הממשלה

הנדון: הצעת החלטה להפקעת אדמות בחר-הזיתים  
מכתבך: מיום 6 ינואר 1970

1. בעקבות מכתבך כנדון פניתי לשר הדתות ובקשתי מידיו פרטים על "ההחלטה העקרונית" עליה הוא הסתמך במכתבו אל הממשלה מיום 30.12.69.
2. שר הדתות אמנם טרם השיב לשאלתי אך יחד עם זאת הגיש למזכיר הממשלה בקשה להעמיד את הצעת החלטה הלוטה על סדר היום של ועדה השרים העליונה לעניני ירושלים. הואיל והוגשה הצעת החלטה כאמור, יש להניח כי לא אהיה עוד כה החלטה בנושא זה.
3. לעצם הענין הריני רואה את החצעה בשלילה ואביע דעתי זו גם בוועדה השרים, כאשר יועלה שם הנושא; המקרה בירושלים מעוררות בעיות מדיניות לא מעטות ואנו מבצעים אותן באותם מקרים בהם הם חיוניים לדעתנו לבצור מעמדינו בבירה. ספק בעיני אם אותה מידה חיוניות, המניעה אותנו לבצע המקרה במקרים אחרים, קיימת גם במקרה דנן בו מדובר על הפקעה לשט הרחבה בית הקברות.

בברכה,

מאיר שגור  
היועץ המשפטי לממשלה

SECRET

YMB-V-10

SECRET

SECRET

- 1. [Faint text]
- 2. [Faint text]
- 3. [Faint text]

SECRET

ירושלים, ח' באדר ב' תש"ל  
16 במרס 1970

143-1-9

א ל : מזכיר ועדת השרים העליונה לענין ירושלים

הגורן הפקעת אדמות כחר הזיחים

בתשובה על מכתבך מיום 4.3.70 אל ראש-הממשלה, נתבקשתי להודיעך כי ראש-הממשלה מסכימה להצעתו של שר הדוחה להביא את הענין הנ"ל בפני ועדת השרים העליונה לענין ירושלים.

ב ב ר כ ה ,

שמואל שילה  
סגן-מנהל לשכת ראש-הממשלה.

העתיק: שר תחצור  
שר הדוחה

שש/הל

P-N-EMA

STATE OF NEW YORK

IN SENATE

January 10, 1951

REPORT

OF THE

COMMISSIONERS

OF THE



מזכירות הממשלה

ירושלים, כו' באדר א' תש"ל  
4 במרץ 1970

*ד. אבי יוסף*  
*PI*

אל : ראש הממשלה  
שר האוצר

מאת: מזכיר ועדה השרים העליונה לענין ירושלים

מצורפת בזה הצעה בדבר הפקעת אדמות בהר  
הזיתים, אשר שר הדתות מבקש להביא להחלטת ועדה השרים  
העליונה לענין ירושלים.

בזהאם לסעיף 5(ב) בחקנון לעבודה הממשלה  
אודה לכם אם תודיעוני חוות דעתכם.

ב ב ר כ ה

*מיכאל ניר*

מיכאל ניר

התקן: שר הדתות



שה' הרתות

ב"ה ירושלים, כ"א באדר א' תש"ל

27 בפברואר 1970

ה' 25

אל: מזכיר הממשלה

אבקשך להעמיד על סדר יומה של ועדה שרים עליונה  
לעניני ירושלים, הצלת החלטה להפקעת אדמות בהר -  
הזיתים.

בברכה,

*אליהו שרון*  
ז. ורהפטיג

מזכירות הממשלה  
2. III. 1970  
קבל

## הצעה להחלטה

מחליטים להפקיע שטח של 200 דונם ממזרח לבית העלמין  
בהר הזיתים וליעדו לצרכי קבורה.

## דברי הסבר

השטחים המיועדים לקבורה בבתי העלמין על הר המנוחות ועל  
הר הזיתים בירושלים הולכים ומצטמצמים ותוך שנים מועטות יחסרו  
מקומות קבורה בעיר. הכשרת בית עלמין חדש היא פעולה הנמשכת  
שנים מספר. מוצע להפקיע את השטח הסמוך לבית העלמין בהר הזיתים  
כדי שאפשר יהיה להתחיל בפעולות הדרושות לפתוחו.

מוגש ע"י שר הדתות



דברי הסבר והבהרה קצרים אל חברי הכנסת  
בענין "הצעת חוק רשות הר - הזיתים"  
מאת חברה קדישא הראשית והכללית בירושלים.

חברה קדישא הראשית והכללית נוסדה בירושלים לפני כ-120 שנה, ועמדה, יחד עם כלל הישוב  
והאוטונומי הניתוק השירותי מבית העלמין של הר-הזיתים ושליחת האפשרות לקבור בו, על-ידי  
הלגיון הערבי הירדני, במשך כשתי עשרות שנים.

לאחר שזכינו לאיחודה של ירושלים ולשחרור הר-הזיתים, היינו בטוחים שאומרת להתחדש הקבורה  
בו, ונוכל להמשיך לפעול בהר, אשר מאז ומקדם שימש כמקום קבורתם של נוחי נפש, מזורי דורות. מה  
מאד הופתענו ורבה היתה תדהמתנו נוכח העלאתה של "הצעת חוק רשות הר-הזיתים" על שולחן הכנסת,  
אשר כבר במבוא שלה מודגשת המשך שלילת הקבורה בבית-עלמין זה, וקיפוח החברות קדישא.  
אנו מבקשים לעמוד כאן בקצרה על עיוותים שבהצעת חוק זה, ולהבהיר כמה נקודות כנדון:

שקום בית-העלמין בהר

מיד עם שחרור ההר, ובמשך כל הזמן מאז, פעלנו רבות בשקום חלקותינו בבית העלמין,  
בשיקום ובניה מחדש של קירות המיכה וגדרות אבן, שבילים, הריסת הכביש ועוד ועוד כהשקעה של קרנב  
למליון ל" עד עתה.

המשפחות שיקמו כבר כעשרת אלפים קברי קרוביהם, אשר נטבעו ע"י הירדנים.  
כמה חברות קדישא נוספות שיקמו אף הן קירות, גדרות ושבילים וכו' בחלקותיהן, והשקיעו  
בזה לפי האומדן סכום המתקרב לכחצי מליון ל" .

אין כל סיבה שמעילות זו לא תימשך, ואנו אמנם ממשיכים, ונמשיך אי"ה בכך גם הלאה, עד  
לשיקומן המלא של חלקותינו. ברור הדבר שבאם יוסרו החששות המקננים אצל החברות קדישא כי עומדים  
לקפחם ולנשלם מזכויותיהם ע"י הצעת חוק זו, הם לא יהסו מלהגביר עוד יותר את פעילותן.

דומנו שאין צורך להרבות במילים על החיוב שבהקלת מעמסה כספית מעל תקציב המדינה וקופת  
האוצר בימינו אלה. יש איפוא לברך על יוזמת חברות קדישא במגמתן זו לשאת בהוצאות השקום, ולאפשר  
להן להוציא לפועל את יוזמתם הברוכה.

אפשרות הקבורה בהר

בשטח הכלול במפה המצורפת להצעת חוק זו (הרזרבה בת מאתיים דונם עליה מסר שר הדתות לא  
נכללות בשטח זה) קיימים עדיין שטחים נרחבים פנויים לגמרי מקברים, בהיקף שלמעלה מ-70 דונם, -  
חשובתו של שר הדתות לשאילתה של ח"כ ש. תמיר מיום 24/2/69, מאשרת זאת.

מתוך השטחים שלנו הקצינו כ-2 דונם לרחבת חניה ל-50 מכוניות, ושטח נוסף לכביש  
המתוכנן בהר.

לאחר הפרשות אלה נוחרים כ-70 דונם בקירוב הפנויים לצרכי חלקות קבורה, - הכוללות רשת  
שבילים, רחבות כנוס וכו', - כשתכנונן המפורט פוגש לאישור הועדה להכנון ובניה בירושלים.



הרי כמה נתונים סטטיסטיים :

החישוב המקובל הוא, של 360 - 365 יחידות קבורה לכל דונם, נסו, ( לאחר ניכוי האמור לרשם שבילים וכו' ). 360 קברים לדונם כפול 70 דונם הרי הם למעלה מ- 25 אלף קברות שנויים, - בשטחים הריקים לגמרי. נוסף לזה נותרו לפי אומדן זהיר כ- 13 אלף קברים בחלקות התפוסות רק בחלקן, בהן קברו בטרם קמה המדינה. בסך הכל נקבל קרוב ל- 40 אלף קברים שנויים. מאלה יש להפחית כ- 2500 קברים לצורך אלה שנקברו על-תנאי בתקופת שביו של החר, ובסופו של דבר נותרים שנויים למעלה מ- 35 אלף קברות.

במשך שנה נערכות בירושלם כ- 1400 קבורות של נפטרים יהודים מבוגרים. יש איפוא, אפשרות לקבור בבית העלמין של היום בהר-הזיתים לתקופה של עוד כ- 25 שנים, - אף אם הקבורות כולן תיערכנה אך ורק בהר הזיתים.

#### קטוח חברות הקדישא

בהר הזיתים קיימים גם כמה בתי קברות של נוצרים ומוסלמים.

מבחינת קדושת החר אין הבדל בין השטח הנכלל במפה המצורפת להצעת החוק לבין זה שאינו כלול בה. שואלים אנו גלויות : למה ניגרע? מדוע דוקא היהודי יופקעו זכויותיו לנהל את בית העלמין שלו, רכשו וקנינו החוקי, בו בזמן שהנוצרים והמוסלמים זכויותיהם מוגנות, והם ינהלו את בתי קברותיהם בעצמם, - באותו הר הזיתים המקודש. לשון אחרת : אילו קרה המקרה וחלק מהשטח אשר אכן נכלל במפה המצורפת להצעת חוק זו, היה משמש בית קברות של נוצרים או מוסלמים, הרי הוא לא היה חלילה נכלל במפה זו ובחוק זה. רק מפני שאחרע מזלו של אותו שטח, והוא של יהודים הוא נכלל במפה ובחוק המוצע. הצדק ויושר בדבר? ולא תחא כוהנת כפונדקית?

רבות מאד הן נקודות השלילה והקיפוח שבהצעת חוק זו, עמדנו כאן אך על כמה נקודות בלבד, ובקצרה. עוד נשמיע דברינו כנדון.

רואים אנו לנכון להדגיש כאן, כי במדה ויש, או שיהיה בעתיד, צורך בתיקון תקנות שונות לשיפור ותיקון דברים הטעונים תיקון ושיפור, בהחלט נסכים להם - לטובת הציבור כולו.

אנו איתנים בתקנתנו כי הכנסת, וחבריה הנכבדים, יושיטו עזרתם לנו למען נוכל להמשיך בעבודה הקדושה של שיקום בית-העלמין בהר הזיתים, ולא תתן ידה לקיפוחינו על לא עוול בכפינו,

אנו פונים בקריאה להסיר הצעת חוק זה מעל סדר היום, באשר היא באה להוציא את זכויות הניהול והבעלות המעשית מידי הבעלים החוקיים של בית העלמין, ולמוסרו לידיים אחרות,

יהא רצון ונזכה כמחרה לקיום היעוד המקווה "כי יבולע המות לנצח", אמן.

חנוכה תש"ל.